

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Słupsku
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 kwietnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 62/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 17 listopada 2021 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującego się A. K. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 12 listopada 2019 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Słupsku z dnia 15 kwietnia 2019 r. stwierdzającej, że odwołujący się jest dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek za okres od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. na: ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 16.227,55 zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczone do dnia wydania decyzji w kwocie 4.122 zł, ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 6.540,91 zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczone do dnia wydania decyzji w kwocie 1.660 zł oraz Fundusz Pracy w łącznej kwocie 1.355.52 zł wraz z odsetkami za opóźnienie liczone do dnia wydania decyzji w kwocie 345 zł.

Odwołujący się A. K. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 17 listopada 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹¹ § 2 k.p.c., a także przepisów prawa materialnego, to jest: art. 83 ust. 1 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1a, art. 47 ust. 1 pkt 2b i 2c, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia, a także na nieważność postępowania. Jego zdaniem, wystąpienie tych przesłanek przedsądu uzasadnia ocenę Sądu drugiej instancji, zgodnie z którą organ rentowy prawidłowo ustalił, że skarżący jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, podczas gdy w jego sprawie nie została wydana decyzja o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, bowiem nie jest to decyzja tożsama z decyzją ustalającą ustawodawstwo właściwe. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia także naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów procesowych przez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego w sprawie, a tym samym niedostrzeżenie, że doszło do nieważności postępowania i nieuwzględnienia tego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście,

biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący, co już wyżej zostało podniesione, jako przesłanki przedsądu powołuje oczywistą zasadność skargi kasacyjnej oraz nieważność postępowania.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do sugerowanej w ocenianym wniosku nieważności postępowania, która ma stanowić konsekwencję niedostrzeżenia przez Sąd drugiej instancji, że w postępowaniu sądowym nie brał udziału słowacki pracodawca skarżącego, Sąd Najwyższy stwierdza, że sugestia ta w żadnym razie nie jest uzasadniona. Trzeba bowiem podkreślić, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - zgodnie z art. 477¹¹ § 1 k.p.c. - stroną jest między innymi osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, oraz zainteresowany. Zainteresowanym w rozumieniu art. 477¹¹ § 2 k.p.c. jest podmiot, którego praw i obowiązków bezpośrednio może dotyczyć wynik toczącej się sprawy. Nie chodzi więc o zainteresowanie w sensie potocznym ani o automatyczne przypisywanie tego przymiotu drugiej stronie kwestionowanej umowy (cywilnoprawnej lub o pracę). W przytoczonym przepisie chodzi o prawa i obowiązki wynikające z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych (por. art. 6 ust. 1 *in principio* ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych), stąd nie ma on zastosowania do praw i obowiązków wynikających z porządków prawnych innych państw członkowskich Unii Europejskiej, o których rozstrzygają odpowiednie organy tych państw według obowiązującego w nich prawa. Pracodawca zatrudniający ubezpieczonego za granicą nie jest zatem zainteresowanym w sprawie z odwołania tego ubezpieczonego od decyzji organu rentowego (właściwego w państwie zamieszkania) dotyczącej ustalenia właściwego ustawodawstwa czy też, jak w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, od decyzji ustalającej zadłużenie z tytułu składek należnych polskiemu organowi rentowemu, gdyż wynik takiej sprawy nie dotyczy bezpośrednio praw i obowiązków

zagranicznego pracodawcy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892; z dnia 25 listopada 2016 r., I UK 370/15, LEX nr 2166375 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 września 2016 r., I UZ 14/16, LEX nr 2153430; z dnia 6 września 2016 r., I UZ 13/16, LEX nr 2139243; z dnia 21 listopada 2016 r., II UK 734/15 i II UK 735/15 i z dnia 12 kwietnia 2017 r., I UK 260/16, niepublikowane). Niewezwanie zagranicznego pracodawcy w charakterze zainteresowanego do udziału w sprawie nie może być więc rozważane jako pozbawienie tego pracodawcy możliwości obrony swoich praw, świadczące o nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. W sprawie toczącej się przed polskim sądem ubezpieczeń społecznych nie są bowiem ustalane, oceniane lub rozstrzygane jakiegokolwiek prawa lub obowiązki zagranicznego pracodawcy ubezpieczonego, o których mógłby orzec jedynie sąd właściwy dla miejsca prowadzenia działalności przez tego pracodawcę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2021 r., I USK 315/21, LEX nr 3271058).

Zdaniem Sądu Najwyższego, wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazuje również oczywistej zasadności tego środka zaskarżenia. Wypada przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu

podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Wyrok Sądu drugiej instancji takich wad z całą pewnością jednak nie zawiera. Równocześnie Sąd Najwyższy zauważa, że skarżący, twierdząc, że nie może być dłużnikiem organu rentowego z tytułu nieopłaconych składek, ponieważ nie została w stosunku do niego wydana decyzja o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, lecz jedynie decyzja ustalająca właściwe ustawodawstwo, zdaje się nie dostrzegać, że jak wynika z jednoznacznych i wiążących Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) ustaleń faktycznych w spornym w okresie od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, którą sam zgłosił w organie rentowym jako tytuł do podlegania ubezpieczeniom społecznym, z czym wiązał się przecież dla niego obowiązek zapłaty składek na te ubezpieczenia (a nadto na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.). Z kolei, zgłaszając podjęcie zatrudnienia u pracodawcy słowackiego, skarżący musiał nadal prowadzić wspomnianą działalność gospodarczą, skoro możliwość ustalenia dla siebie ustawodawstwa słowackiego wiązał ze spełnieniem kryteriów określonych w art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zgodnie z którym osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną. Przesłanką stosowania tego przepisu jest więc właśnie równoczesne wykonywanie pracy w dwóch państwach członkowskich. Prawomocne rozstrzygnięcie kwestii dotyczącej ustawodawstwa właściwego w zakresie zabezpieczenia społecznego w związku z deklarowanym równoczesnym zatrudnieniem w Słowacji w okresie od

dnia 1 lutego 2015 r. przesądziło jednak o dalszym stosowaniu w stosunku do skarżącego ustawodawstwa polskiego, a zatem także uregulowań zawartych w ustawie systemowej (powołanych zresztą przez skarżącego w podstawach zaskarżenia), w tym między innymi dotyczących nierealizowanego obowiązku składkowego. Wymaga przy tym podkreślenia, że analogiczny pogląd Sąd Najwyższy wyraził już w wyroku z dnia 7 grudnia 2021 r., III USKP 87/21 (LEX nr 3276044), wydanym w stanie faktycznym zbliżonym do ustalonego w niniejszej sprawie. W tej sytuacji organ rentowy nie miał żadnych podstaw do wydawania decyzji o podleganiu przez skarżącego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, natomiast mógł, działając na podstawie art. 48 (a konkretnie art. 48 ust. 1) ustawy systemowej, dokonać z urzędu wymiaru składek, których skarżący, mimo ciążącego na nim w tym względzie obowiązku, nie uiścił (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2020 r., III UK 322/19, LEX nr 3153472).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[a!]